

Зерницька К.О.,
здобувач вищої освіти 1м курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.,**
канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНА СИСТЕМА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ВИЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ В УПРАВЛІННІ

В умовах трансформації системи державного управління та активної цифровізації економічних процесів в Україні особливого значення набуває забезпечення ефективного функціонування системи публічних закупівель. Публічні закупівлі є важливим інструментом реалізації державної політики, що спрямований на раціональне використання бюджетних коштів, забезпечення потреб держави та територіальних громад, а також підтримання прозорості фінансово-господарських процесів. У цьому контексті важливу роль відіграє обліково-контрольна система публічних закупівель, яка забезпечує інформаційне підґрунтя для прийняття управлінських рішень, здійснення моніторингу та оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів.

На сучасному етапі розвитку наукової думки поняття обліково-контрольної системи публічних закупівель потребує комплексного осмислення, оскільки її зміст не обмежується лише фіксацією господарських операцій або здійсненням контролю за їх правомірністю. Доцільно розглядати обліково-контрольну систему публічних закупівель як сукупність взаємопов'язаних елементів бухгалтерського обліку, внутрішнього та зовнішнього контролю, аналітичного забезпечення, цифрових платформ і механізмів моніторингу, спрямованих на забезпечення законності, прозорості та економічної доцільності здійснення закупівель за державні кошти [1].

Особливістю функціонування публічних закупівель в Україні є високий рівень цифровізації відповідних процедур. Упродовж останніх років електронна система публічних закупівель Prozorro стала одним із акцентних інструментів забезпечення відкритості та конкурентності закупівельних процесів. Станом на 2026 рік її функціонування залишається визначальним фактором забезпечення публічного контролю та зниження корупційних ризиків. Завдяки інтеграції цифрових механізмів здійснюється автоматизований облік закупівельних операцій, зберігання інформації щодо тендерів, аналіз діяльності замовників і постачальників, а також контроль за дотриманням законодавчих вимог [2].

Управлінський аспект обліково-контрольної системи публічних закупівель полягає у забезпеченні керівництва органів державної влади та місцевого самоврядування релевантною інформацією, необхідною для планування, організації та контролю закупівельної діяльності. Саме якісне обліково-аналітичне забезпечення дозволяє оцінювати ефективність використання бюджетних коштів, своєчасно виявляти ризики, прогнозувати фінансові потреби та приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації закупівельних процедур [1]. Разом з тим, облікова складова системи сприяє забезпеченню належної фіксації господарських операцій, пов'язаних із придбанням товарів, робіт та послуг. Вона формує інформаційну базу для складання фінансової та бюджетної звітності, а також забезпечує можливість проведення аналізу структури витрат та оцінювання рівня економічної ефективності закупівель. В умовах обмеженості бюджетних ресурсів це має особливе значення, оскільки дозволяє запобігати нераціональному використанню коштів і підвищувати результативність державних витрат.

Контрольна складова системи спрямована на забезпечення законності та доброчесності закупівельної діяльності. У сучасних умовах контроль за публічними закупівлями здійснюється на різних рівнях: внутрішньому, державному та громадському. Внутрішній контроль передбачає перевірку правильності оформлення документації, відповідності закупівель затвердженим планам і дотримання встановлених процедур. Зовнішній контроль реалізується через діяльність органів державного фінансового контролю, аудиту та антикорупційних інституцій. Водночас відкритість даних у системі Prozorro забезпечує можливість громадського моніторингу, що є важливим інструментом підвищення прозорості закупівель [3].

Слід зазначити, що в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України значення обліково-контрольної системи публічних закупівель суттєво зростає. Необхідність оперативного забезпечення державних і суспільних потреб, зокрема у сфері інфраструктурного відновлення, медичного забезпечення, оборонних потреб та гуманітарної підтримки, актуалізує проблему ефективного управління бюджетними ресурсами. У таких умовах посилюються вимоги до швидкості прийняття рішень, прозорості процедур та відповідальності суб'єктів закупівельного процесу.

Разом із тим, функціонування обліково-контрольної системи публічних закупівель супроводжується низкою проблем, серед яких доцільно виділити недосконалість нормативного регулювання окремих процедур, ризики маніпуляцій із тендерною документацією, недостатній рівень професійної підготовки відповідальних осіб, а також кіберризиків, пов'язаних із цифровізацією державних сервісів. Вирішення зазначених проблем потребує удосконалення законодавчої бази, посилення

аналітичних механізмів моніторингу, впровадження сучасних інформаційних технологій та підвищення рівня цифрової компетентності фахівців [2].

Отже, обліково-контрольна система публічних закупівель є важливим елементом сучасного механізму державного управління, який забезпечує інформаційну підтримку прийняття рішень, контроль за використанням бюджетних коштів і підвищення прозорості закупівельної діяльності. Її роль у системі управління особливо зростає в умовах цифрової трансформації та післявоєнного відновлення економіки України. Подальший розвиток такої системи повинен бути спрямований на поглиблення цифровізації, документообороту, вдосконалення контрольних процедур і формування ефективного інформаційного середовища для забезпечення результативного функціонування публічних закупівель.

Список використаних джерел

1. Боярова О.А. Внутрішній контроль публічних закупівель бюджетних установ. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 70. С. 70-81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-37>.

2. Токар А.М. Особливості цифровізації публічних закупівель. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. Вип. 12. С. 8-13. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15289036>.

3. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII ; станом на 23.04.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.

Чебан Ю.Ю.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ВПЛИВ ОСКАРЖЕННЯ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Ефективність публічних закупівель є однією з головних умов раціонального використання бюджетних коштів, забезпечення добросовісної конкуренції та задоволення суспільних потреб під час закупівлі товарів, робіт, послуг. Вона проявляється у досягненні оптимального співвідношення ціни та якості предмета закупівлі, своєчасності придбання товарів, робіт і послуг, а також дотриманні принципів відкритості, прозорості та законності [1]. Важливу роль у забезпеченні ефективності закупівель відіграє механізм оскарження, який дозволяє учасникам захищати свої права та сприяє підвищенню рівня